

ПОЛІТИКА І МОРАЛЬ В «РУСЬКІЙ ПРАВДІ» ЯРОСЛАВА МУДРОГО ТА «ПОВЧАННЯ» ВОЛОДИМИРА МОНОМАХА

Постановка проблеми: даної наукової роботи визначається тим, що розвиток української історичної науки на сучасному етапі зумовлює вивчення свого минулого через дослідження діяльності кращих державних правителів..

Мета дослідження: визначення розвитку суспільства.

Основними суспільно-політичними ідеями в Київській Русі були погляди на походження держави, князівської влади, правове регулювання суспільних відносин, стосунки між церквою і державою, проблеми єдності та суверенності політичної влади, об'єднання розрізаних удільних князівств навколо великого князя київського, самостійності й незалежності Русі тощо. Головними проблемами політичної думки цього періоду були дві: рівноправність Русі з іншими державами, передусім з Візантією, та необхідність об'єднання руських земель для збереження держави перед зовнішньою загрозою.

В пам'ятках літератури Київської Русі знайшли відображення найгостріші проблеми соціально-політичного життя тогочасного суспільства: покріплення державності, збереження єдності першої слов'янської держави, обстоювання її міжнародного авторитету, вирішення проблеми співвідношення світської та церковної гілок влади.

Офіційну політико-правову ідеологію тих часів було закріплено в першій пам'ятці права – «Руській правді», де викладено норми, що регулювали ранньо-феодальні відносини. [1]

«Руська правда» складалася з трьох частин: «Правди Ярослава», «Правди Ярославичів» (1073–1076) та широкої редакції «Руської правди» (початок XII ст.). Закони Ярослава високо цінували людське життя, честь, осуджували злочинів та вбивць. Головними цілями співжиття проголошувались особиста безпека і невід'ємність власності. За насильницькі дії визначали особливу плату до казни – штраф, можна було відкупитися грішми. Смертної кари не було. Пильно захищалася власність; за певних умов навіть виправдовувалось убивство злочинця. Найтяжчі кари, аж до вигнання з рідної землі, встановлювались за крадіжку коней і підпал. «Руська правда» регулювала також майнові відносини між людьми, стосунки між батьками й дітьми. Введені нею закони тривалий час регулювали суспільні відносини в Київській Русі і, як вважається, де в чому були гуманнішими, ніж сучасне законодавство.

Закони Ярослава високо цінували людське життя, честь, осуджували злочинів та вбивць. Головними цілями співжиття проголошувались особиста безпека і невід'ємність власності. За насильницькі дії визначали особливу плату до казни – штраф, можна було відкупитися грішми. Смертної кари не було. Пильно захищалася власність; за певних умов навіть виправдовувалось убивство злочинця.»Руська правда» регулювала також майнові відносини між людьми, стосунки між батьками й дітьми. Введені нею закони тривалий час регулювали суспільні відносини в Київській Русі і, як вважається, де в чому були гуманнішими, ніж сучасне законодавство. . [3]

«Повчання» князя Володимира Мономаха (1053–1125) написано у формі заповіту-звернення Володимира Мономаха до своїх синів. У ньому узагальнено досвід князя за час перебування його на київському престолі. Цей досвід він намагається передати своїм синам. В автобіографічній частині твору подається ідеалізована картина державної діяльності та ідеальний образ князя-правителя, який має керуватися християнськими заповідями, моральними нормами і принципами. Саме це передусім Мономах заповідає дітям, подекуди, за традицією того часу, майже дослівно наслідуючи своїм текстом Біблію.

Крім моральних настанов, «Повчання» містить також практичні вказівки щодо керівництва державою, управління підданими, правил поведінки з ними в деяких типових ситуаціях, зокрема під час війни. За політичними традиціями слов'янства князь був не тільки правителем і воєначальником, а й верховним суддею в державі. Мономах звертає особливу увагу своїх синів на дотримання ними закону та принципів справедливості й милосердя. При цьому князь не лише сам має бути справедливим і милостивим, а й вимагати цього від підлеглих. Він мусить дбати про них, особливо про знедолених і беззахисних.

Повчання Володимира Мономаха своїм дітям» - найкраща програма княжої діяльності, в якій тісно переплітаються головні концепції державного управління та ідеї піклування про домашнє господарство. Це, по-суті, заповіт великого київського князя своїм спадкоємцям, у якому викладені оригінальні політико-правові ідеї. [5]

Отже, на сьогоднішній день «Повчання Володимира Мономаха» та Руська Правда Ярослава Мудрого є актуальними працями, оскільки у них піднімаються важливі питання моралі, моральних чеснот, про які суспільство забуває чи замінює їх аморальними законами та правилами. Читаючи їх, багато корисної інформації можна почерпнути для свого життя, використати поради князя, поринути у далекий світ Київської Русі та пізнати історію цієї держави. «Повчання» може стати настільною книгою для батьків, педагогів, вихователів, політичних діячів.

Література

1. Витоки і розвиток політичної думки в Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://posibnyky.vntu.edu.ua/politolog/4.htm>
2. Вілкул Т. Л. Руська Правда // Енциклопедія історії України : у 10 т. / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. ; Інститут історії України НАН України. – К.: Наукова думка, 2012. – Т. 9 : Прил. – С. 391. – ISBN 978-966-00-1290-5.
3. Гончарук-Чолач Т., Джугла Н. Особливості української ментальності як основа національної самоідентифікації Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoafs_2011_8_6
4. Гончарук-Чолач Т.В., Джугла Н.В. Політична соціологія: навчальний посібник / За ред. Гончарук-Чолач Т.В. – Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр «Економічна думка ТНЕУ», 2018. – 250 с.
5. Мазанович Назар. Політика і мораль в «Руській правді» Ярослава Мудрого та «Повчання» Володимира Мономаха [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://dSPACE.tneu.edu.ua/bitstream/316497/30913/1/737.PDF>

ПОЛІТИЧНИЙ КОНФЛІКТ І МІЖНАРОДНИЙ ТЕРОРИЗМ У СВІТЛІ СУЧАСНИХ ПОЛІТИЧНИХ ТЕОРІЙ

Постановка проблеми. Конфлікти відіграють ключову роль у житті окремої людини, родини, колективу, суспільства, держави і людства в цілому. На будь-якому етапі розвитку конфлікти завжди впливали на долю країни та її суспільства. Основною причиною загибелі людей є саме конфлікти. На сучасному етапі людство зіткнулося також з небезпечною міжнародною тероризмом. Термін «міжнародний тероризм» використовується з 70-х рр. XX ст. У кодексі злочинів проти світу і безпеки людства ООН він визначається як «вчинення, організація, сприяння здійсненню чи фінансування заохочення агентами чи представниками однієї держави актів проти іншої держави».

Актуальність теми. Зростання кількості сучасних політичних конфліктів та терористичних актів – проблема сучасного світу.

Об'єкт дослідження: політичні конфлікти та міжнародний тероризм

Предмет дослідження: політичні конфлікти та міжнародний тероризм

Мета дослідження: з'ясувати значення та сутність політичного конфлікту, боротьба з міжнародним тероризмом у сучасному світі

Для досягнення зазначеної мети було поставлено наступні завдання:

Дати визначення поняттям «політичний конфлікт» та «міжнародний тероризм»

Запропонувати шляхи попередження та врегулювання конфліктів та можливості боротьби з міжнародним тероризмом

Визначити головні загрози 2018 року

Виклад основного матеріалу. Конфлікт (від лат. conflictus) у буквальному розумінні слова означає «зіткнення». Розглядатимемо конфлікт як засіб саморегулювання стабільності суспільства, бо, з одного боку, конфлікти – дестабілізуюче явище, а з другого, – сприяють чіткому усвідомленню та формуванню групових інтересів, гасел тощо. Людство зіткнулося з конфліктами з моменту свого виникнення: суперечки та війни супроводжували його протягом історичного розвитку суспільства. І лише у середині XX ст. у Статуті ООН з'явилася стаття 33 «Мирне вирішення суперечок». Проте, незважаючи на розуміння небезпеки конфліктів, незважаючи на засоби з їх попередження, конфліктів уникнути не вдається. [8, 2.5.]

Політичний конфлікт – це протиставлення різних соціально-політичних сил, суб'єктів політики в їх прагненні реалізувати свої інтереси і цілі, пов'язані, насамперед, із боротьбою за здобуття влади, її перерозподіл, зміну свого політичного статусу, а також з політичними перспективами подальшого розвитку суспільства.

У центрі конфліктів найчастіше лежать економічні, соціальні, зовнішньо- та внутрішньополітичні, територіальні, мовні, міжконфесійні, міжетнічні та інші проблеми.[5, с.197]

Основоположниками теорії політичного конфлікту вважають К. Маркса і А. Токвіля, які відзначали неминучість солідарності всередині соціальних асоціацій, союзів і конфліктів між ними. Однак, за К. Марксом такі соціальні асоціації, союзи є класами, а по А. Токвілю – соціальними спільнотами та добровільними асоціаціями.

Суб'єкти політичного конфлікту: коаліції держав, окремі держави, а також партії, організації і рухи, що борються за запобігання, завершення і дозвіл різних видів конфліктів, пов'язаних з відправленням владних функцій.

Об'єкти політичного конфлікту. Це найменш вивчений з теоретичної точки зору елемент конфлікту як системи. Під об'єктом (предметом) конфлікту розуміється інтерес, визначений суб'єктами конфлікту, виражений в їх обґрунтованому або помилковому праві на щось.

Типи конфліктів. Найпоширенішим є поділ конфліктів на конфлікти цінностей, інтересів та ідентифікацій.

Для наявності конфлікту потрібні три умови виникнення конфлікту:

Конфліктна ситуація

2. Учасники конфлікту

3. Привід для конфлікту

У політології прийнято розрізняти таких учасників конфліктів: підбурювач, організатор, пособник, посередник. Функції політичного конфлікту: сигнальна, інформаційна, диференціююча, інтеграційна і динамічна.

Конфлікти несуть і позитивний зміст. Вони, зокрема, дають можливість природним шляхом підтримувати динаміку суспільно-політичного життя, що призводить до поновлення і творчої модернізації політичної системи; допомагають зняти напругу в суспільстві, досягти внутрішньо-групової згуртованості; знайти союзників, які здатні підтримати і посилити конфліктуючу сторону; стимулювати свою активність, творчість, домогтися соціальних змін. [4, 19.1]

Шляхи подолання політичного конфлікту:

Перший шлях – соціальне маневрування – передбачає перерозподіл частини суспільного продукту в інтересах опозиції.

Другий шлях – політичне маневрування – охоплює широкий спектр заходів щодо забезпечення перетворення різних інтересів на стійкий політичний альянс, який фактично сприятиме функціонуванню існуючої політичної влади. Наприклад, декларується мета, що відповідає інтересам більшості членів суспільства, і засоби, за допомогою яких її буде досягнуто.

Третій шлях – політичне маніпулювання, тобто цілеспрямований вплив на суспільну свідомість, передусім через канали масової комунікації.

Четвертий шлях – інтеграція в політичну систему контреліті.

П'ятий шлях – послаблення опозиції.

Шостий шлях – силовий тиск, який може мати різні форми: від встановлення відкритої диктатури, спрямованої на насильницьке викоринення негативного ставлення до системи, до застосування опосередкованих методів тиску. [7, 2.5]

Для вдалого вирішення політичного конфлікту необхідно дотримуватися декількох правил:

По-перше, локалізувати конфлікт.

По-друге, запобігти спрощенню проблем.

По-третє, не слід втрачати час і вживати конструктивні заходів. [4, 19.1]

На сучасному етапі людство зіткнулося також з небезпечною міжнародною тероризмом. Тероризм – це метод політичної боротьби, який полягає у систематичному застосуванні нічим не обмеженого, не пов'язаного з військовими діями фізичного насильства для досягнення визначеної мети шляхом усунення політичних супротивників.

Міжнародний тероризм визначається Державним департаментом США як «тероризм, який розповсюджується на громадян і територію більш ніж однієї країни». Л. Моджорян («Тероризм: правда и вымысел») вважає, що тероризм стає міжнародним, коли:

1) як терорист, так і жертви тероризму є громадянами однієї й тієї ж держави або різних держав, але злочин скоєно за межами цих держав;

2) терористичний акт спрямований проти осіб, які користуються міжнародним захистом;

3) підготовка до терористичного акту ведеться в одній державі, а здійснюється в іншій;